

VIII. stretnutie Autorita a spoluúčasť

1. zamyslenie

1 Kor 12, 4-27

Dary milosti sú rozličné, ale Duch je ten istý. Aj služby sú rozličné, ale Pán je ten istý. A rozličné sú aj účinky, ale Boh, ktorý pôsobí všetko vo všetkých, je ten istý. Každý však dostáva prejavy Ducha na všeobecný úžitok. Jeden dostáva skrze Ducha slovo múdrosti, iný podľa toho istého Ducha slovo poznania, iný vieru v tom istom Duchu a iný v tom istom Duchu dar uzdravovať, iný schopnosť robiť zázraky, iný prorokovať, iný rozlišovať duchov, iný dar rozličných jazykov a iný vysvetľovať jazyky. Ale toto všetko pôsobí jeden a ten istý Duch, ktorý rozdeľuje každému, ako chce. Lebo ako je jedno telo a má mnoho údov, ale všetky údy tela sú jedno telo, hoci ich je mnoho, tak aj Kristus. Veď my všetci, či Židia alebo Gréci, či otroci alebo slobodní, boli sme v jednom Duchu pokrstení v jedno telo. A všetci sme boli napojení jedným Duchom. Telo nie je jeden úd, ale mnoho údov. A keby noha povedala: „Nie som ruka, nepatrím k telu,“ tým ešte neprestáva patriť k telu. A keby povedalo ucho: „Nie som oko, nepatrím k telu,“ tým ešte neprestáva patriť k telu. Keby bolo celé telo okom, kde by bol sluch? A keby bolo celé sluchom, kde by bol čuch? Ale Boh rozložil údy, každý jeden z nich, v tele, ako chce. Keby boli všetky jedným údom, kde by bolo telo? No takto je mnoho údov, ale iba jedno telo... Ak teda trpí jeden úd, trpia spolu s ním všetky údy, a ak vychvalujú jeden úd, radujú sa s ním všetky údy. Vy ste Kristovo telo a jednotlivo ste údy.

Pavlov obraz Kristovho tela je aktuálny práve teraz, keď synoda premýšľa o vzájomných vzťahoch členov Cirkvi: Cirkev je pluralita v jednote, Cirkev je vzájomná pomoc všetkých, kde každý má svoju nezameniteľnú úlohu. Znamená to, že vo všetkých údoch prúdi jeden a ten istý život Krista. Katolíci nie sú samostatné ostrovy, kde sa žije viera individuálne a bez kontaktu s druhými. Viera každého z nás je buď vierou Cirkvi, alebo ňou nie je vôbec. Kristovým cieľom je, aby jeho telo kráčalo v jednote k pravde, ktorou je On sám.

Okrem toho apoštol Pavol aj Druhý vatikánsky koncil zdôrazňujú, že Boh vo svojom tele rozdeľuje osobitné milosti „každému, ako chce“. Cieľ týchto darov nie je len pre osobný rozvoj veriaceho, ale vďaka pomoci darov robí Boh veriacich „schopnými a ochotnými podujat' sa na rozmanité diela a úlohy užitočné na obnovu a ďalšie budovanie Cirkvi.“ (LG 12) Je to Božia vôľa, aby boli v Cirkvi niektorí s darom autority, iní s darom počúvania. Je to ale pre dobro celého tela, a teda aj každej jeho časti.

Pápež František pri predstavení encykliky o bratstve a sociálnom priateľstve Fratelli tutti varoval pred nesprávnym používaním autority, kedy sa zabudne, že Cirkev je Pánova, nie naša: „V každej dobe môžu byť tí, ktorým sa dostalo postavenia, hocakého postavenia, aj v Cirkvi, v Božom ľude, v pokušení sledovať vlastné záujmy a nie tie Božie. A Ježiš hovorí, že pravé postavenie autority spočíva v službe, v slúžení ostatným, nie vo využívaní ostatných.“ (Anjel Pána 4.10.2020) Predstavení Cirkvi sú pod drobnohľadom, lebo

nesprávne používanie daru autority sa všeobecne spája práve s nimi. Vzápätí ale pápež doplní: „Je to postoj autority, no tiež každého z nás, pretože každý z nás má hoci len v malej, maličkovej miere istú autoritu.“ Nie je správne odkazovať sa iba na autoritu predstavených, lebo aj veriaci laik má priestor, kde môže – a musí – svoju autoritu aplikovať pre službu druhým – aj keby to bola hoci len služba rodičov deťom.

Cirkev je teda predurčená k tímovému kráčeniu a k spolupráci všetkých údov. Pastoračný úspech našej Cirkvi (aj farnosti) nestojí na ľuďoch, ktorí dostali špeciálne dary či moc autority, ale na zapojení všetkých, lebo je to znak, že sa Kristovo telo hýbe primerane, že je zdravé vo všetkých častiach. Preto sme teraz tu, aby sme premýšľali a pýtali sa:

Kráča naša farnosť či diecéza za nejakou víziou? Vieme, čo sú priority pre našu diecézu a aké kroky treba uskutočniť? Ako sa napĺňanie cieľov sleduje, kontroluje? Ako sa vykonáva autorita v rámci našej partikulárnej cirkvi: zapája biskup či kňaz veriacich do rozhodovania? Aká je prax tímovej práce a spoluzodpovednosti? Ako podporujeme laické služby a prevzatie zodpovednosti veriacimi? Sú kňazi dostatočne formovaní k tímovej práci? Fungujú vo farnostiach pastoračné rady (a nielen „kurátori“)? Používajú sa vo farnostiach nejaké konkrétne spôsoby spoločného vytyčovania priorít (napr. dotazníky, pravidelné stretnutia zástupcov všetkých skupín veriacich)?

2. zamyslenie

1 Sam 8, 6-7

Samuelovi sa nepáčilo, keď mu hovorili: „Daj nám kráľa, nech panuje nad nami!“ Preto sa Samuel modlil k Pánovi. A Pán povedal Samuelovi: „Vypočuj hlas ľudu vo všetkom, čo ti povedia, veď nie tebou opovrhli, opovrhli mnou, aby som nekráľoval nad nimi.“

Autorita rešpektuje Boha

Do farnosti prišiel nový kaplán. Už od prvých dní sme cítili, že jeho slová sa nám vpisujú veľmi hlboko do srdca a aj napriek tomu, že ešte nemal veľké skúsenosti, stal sa pre nás nenútenou prirodzenou duchovnou autoritou. Postupom času sme spozorovali, ako hlboko si tento mladý kňaz váži a sám počúva Božie slovo, že je ním doslova presiaknutý. A tak ani pre nás nebolo ťažké ho počúvať a nechať sa ním viesť. To, čo hlásal, sa úprimne a hlboko snažil aj sám žiť. Toľko krátka skúsenosť z jednej konkrétnej farnosti a iste nie je jediná.

V udalosti opísanej v Samuelovej knihe Izrael zatúžil po ľudskom kráľovi a vo svojom srdci autoritu Boha odmietol, akoby si ju chcel nahradiť svojou, čo časom prinieslo bolestné následky. Odmietanie alebo prijímanie Boha v osobnom duchovnom živote sa zrkadlovo odráža vo všetkých činnostiach človeka. Kto je skutočne blízko Boha, stáva sa ozajstnou autoritou pre iných a tí k nemu akosi prirodzene cítia úctu a nechajú sa ním viesť. Ak ja ako autorita (otec, mama, kňaz, učiteľ, predstavený, nadriadený) hlboko

rešpektujem a počúvam Boha, potom aj tí, čo sú mi zverení, ľahšie budú chcieť počúvať a rešpektovať mňa. Iba autorita budovaná na Bohu skutočne obstojí.

Jn 13, 8b

Ježiš Petrovi odpovedal: „Ak ťa neumyjem, nebudeš mať podiel so mnou.

Lk 22, 33 - 34

Pane, hotový som ísť s tebou do väzenia i na smrť. Ale Ježiš povedal: „Hovorím ti, Peter, dnes nezaspieva kobút, kým tri razy nezaprieš, že ma poznáš.

Autorita - človek nedokonalý, ktorý potrebuje Ježiša

Peter sa cítil príliš sebavedome. Mal problém nechať si Ježišom umyť nohy. Musel prejsť skúškou vlastnej viery, v ktorej bolestne zlyhal, aby už navždy hlboko potreboval Ježiša a vedel, že bez neho to nedá. Možno to vyznie paradoxne, ale dobrou autoritou nemôže byť ten, kto je dokonalý: teda presnejšie povedané, kto sa takým cíti.

Jn 21, 17

Pane, ty vieš všetko, ty dobre vieš, že ťa mám rád.

Autorita stojí na láske k Ježišovi

Prvý pápež po svojej skúsenosti odteraz všetko postaví na tejto hlbokej a pokornej láske – láske k jeho Majstrovi.

Jn 13, 14 - 15

Keď som teda ja, Pán a Učiteľ, umyl nohy vám, aj vy si máte jeden druhému nohy umývať. Dal som vám príklad, aby ste aj vy robili, ako som ja urobil vám.

Mt 23, 11

Kto je medzi vami najväčší; bude vašim služobníkom.

Autorita je službou

Veriaci skonštatovali, že jedna z kantoriek v ich farnosti hrá tak, že sa s ňou vôbec nedá zladit', nepočúva a nevníma ľud. Hrá a spieva tak, akoby hrala len sama pre seba.

V akejkoľvek službe je potrebné nezabúdať, že som tu pre iných, nie pre svoju sebarealizáciu, hoci tá napokon prichádza ako prirodzený dôsledok služby.

1 Kor 13,4. 27

Dary milosti sú rozličné, ale Duch je ten istý, aj služby sú rozličné, ale Pán je ten istý... Vy ste Kristovo telo a jednotlivo ste údy.

Autorita je spojená so spoluprácou

Ak v nás prúdi ten istý Duch, celý organizmus žije a zdravo plní mnohé funkcie. Je prejavom pokory a prítomnosti Ducha v nás, ak vieme potrebovať iných a tvorivo s nimi spolupracovať, ak sa vieme podeliť o zodpovednosť. Jedno japonské príslovie hovorí: „Nikto z nás nie je taký šikovný ako my všetci dokopy.“ Nikto nejde k Bohu sám. K hodnotám sa človek formuje, prijíma ich a realizuje v spoločensťve.

Autorita má byť tým srdcom, ktoré pumpuje krv do všetkých údov, prebúdza ich k životu a pozýva k aktivite. Ak by to tak nebolo, stávajú sa pasívnymi ba odumierajú. No taktiež oni sami sa potrebujú tomu otvoriť a nechať sa rozhybať k životu, lebo odumrieť môžu aj vlastnou vinou.

3. zamyslenie

1 Kor 3, 6 - 11

Ja som sadiť, Apollo polieval, ale vzrast dal Boh. A tak ani ten, čo sadiť, nie je nič, ani ten, čo polieva, ale Boh, ktorý dáva vzrast. Kto sadiť i kto polieva, sú jedno, ale každý dostane vlastnú odmenu podľa toho, ako pracoval. Lebo my sme Boží spolupracovníci a vy ste Božia roľa a Božia stavba. Podľa Božej milosti, ktorú som dostal, položil som ako múdry staviteľ základ a iný na ňom stavia. Ale každý nech si dáva pozor, ako na ňom stavia. Lebo nik nemôže položiť iný základ okrem toho, čo je už položený, a je ním Ježiš Kristus.

S pojmi ako autorita sa na dennej báze stretávame vo všetkých oblastiach našich životov. V roli manžela-manželky, rodiča, zamestnanca, farníka, či priateľa. Bežný výklad hovorí, že autorita (z lat.) je uznaná alebo uznávaná schopnosť osoby, spoločnosti alebo inštitúcie pôsobiť na druhého s cieľom niečo dosiahnuť, výslovne rešpektuje slobodu (na rozdiel od moci alebo nátlaku).

Veľakrát sa človek možno pozastaví a vníma nesprávne pojem autorita ako niečo direktívne, nátlakové, neslobodné. Ak si to však premietneme do vzťahu s našou Cirkvou, tak práve v autorite Cirkvi môžeme pocítiť veľký nával slobody a prijatia. Ako sme sa dočítali vyššie, autorita pôsobí na druhého s cieľom niečo dosiahnuť. Naša Cirkev sa preto snaží viesť nás veriacich jedným smerom v duchu slobody do Božieho kráľovstva. Zároveň aj ona sama, Cirkev ako Kristova nevesta, je podriadená Božiemu slovu. Je ťažké si predstaviť väčší prejav lásky ako ten, keď niekomu záleží na tom, aby sme vo svojom živote pocítili lásku Boha a žili vedomý bohatý život plný Krista.

Rovnako ako v rodinách sú autoritou rodičia, tak sú autoritou aj vo farských spoločensťvách kňazi, biskupi, svätý otec. A tak ako sila tkvie vo Svätej Trojici, aj my sa môžeme v spoluúčasti spoločne zomknúť a spoločne volať po Božej pravde a prijímať skutky tak, ako nám ich nadelil Pán.

Práve v spoločensťvách sa učíme, aká je spoluúčasť a tímová práca dôležitá vo vzťahu k viere a k Bohu. Tam kde jeden končí, druhý pokračuje a kde druhý už nevládze,

preberá jeho bremeno zase ďalší. Rovnako ak sa viacerí spojíme, Pán nám dáva požehnanie, aké jednotlivec neokúsi.

Mnohí z nás majú skúsenosť duchovných aktivít, duchovných cvičení. Pri nich sa každý musí pokoriť a prijať pravidlá veľkého spoločenstva. Tak vznikajú situácie, kde každý musí ťahať za jeden povraz, veľakrát sa premáhať, so svojimi slabosťami slúžiť iným a čerpať silu v modlitbe.

4. Pomocné otázky

Synodálna Cirkev je Cirkev participujúca a spoluzodpovedná.

- Ako sa v našej miestnej Cirkvi vykonáva autorita alebo správa?
- Ako sa v praxi uplatňuje tímová práca a spoluzodpovednosť?
- Ako sa vykonáva hodnotenie a kto ho vykonáva?
- Ako sú podporované laické služby a zodpovednosť laikov?
- Ako fungujú synodálne orgány na úrovni miestnej Cirkvi (pastoračné rady vo farnostiach a diecézach, kňazská rada, atď.)?
- Ako môžeme posilniť synodálnejší prístup v našej spoluúčasti a vodcovstve?
- Vypočuje kňaz v našej farnosti názory všetkých?
- Cítim sa byť považovaný za plnohodnotného člena nášho spoločenstva a mám vôbec záujem ním byť?
- Čo mi hovoria slová: „spoluzodpovednosť v Cirkvi“ ?
- Akým spôsobom sa stanovujú vo farnosti pastoračné priority?
- Akú skúsenosť doposiaľ vo svojej farnosti máte s tímovou prácou, ktorá sa prejavuje ako spoločné hľadanie priorít a rozdeľovania spoluzodpovednosti?
- Akú povahu má vo vašej farnosti farská pastoračná rada? Existuje? Načúva kňaz ostatným členom pastoračnej rady? Sú rozhodnutia tejto rady výsledkom spoločnej práce? Dbá sa pri rozhodovaní na názor väčšiny členov rady (tj. Má podobu rozhodujúceho hlasu)?
- Máte už skúsenosť so synodalitou na úrovni vlastnej farnosti? Napr. formou „farského snemu“, dotazníkov / načúvaní pri vytyčovaní pastoračných priorít?
- Sú kňazi (bohoslovci, tj. budúci kňazi) dostatočne formovaní pre tímovú spoluprácu a k načúvaní všetkých?
- Aké sú vaše predstavy / očakávania o pôsobení a poslaní pastoračnej rady farnosti?
- Čo pomáha nášmu rastu v uvedomení si spoluzodpovednosti v Cirkvi?